

Е. Д. Митяй,
*Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
АПН України, м. Севастополь*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Питання правового регулювання банківського кредитування в сучасних умовах набувають важливого значення, оскільки даний вид банківських послуг має істотне значення для розвитку економіки.

Відповідно до п. (с) ч. 1. ст. 1 Директиви 87/102/ЄЕС кредитна угода – це угода, за якою кредитор надає чи обіцяє надати споживачеві кредит у формі відстроченого платежу, позики або іншої подібної фінансової послуги, при цьому споживач – це фізична особа, яка діє з цілями, які можна розглядати як такі, що не пов'язані з її заняттям або професією. Тобто споживчий кредит це відстрочений платіж, позика або інша подібна фінансова послуга, яка надана фізичною або юридичною особою, для якої надання кредитів є заняттям, бізнесом чи професією або групою таких осіб фізичної особи, яка діє з цілями, які можна розглядати як такі, що не пов'язані з її заняттям або професією.

Слід вважати, що відповідно до п. 23 ст. 1 ЗУ “Про захист прав споживачів” споживчий кредит – кошти, що надаються кредитором (банком або іншою фінансовою установою) споживачеві на придбання продукції. Як вбачається, наступне поняття споживчого кредиту є більш вузьким ніж поняття, яке надане у п.(с) ч. 1 ст. 3 Директиви 2008/48/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 23 квітня 2008 року про кредитні угоди для споживачів і про відміну Директиви Ради 87/102/ЄЕС (далі – Директива 2008/48/ЄС) “кредитна угода – означає угоду, за якою кредитор надає або обіцяє надати споживчий кредит у вигляді відстроченого платежу, позику або іншу подібну фінансову послугу, за виключенням угод про надання послуг на постійній основі або про постачання товарів одного і того ж виду, коли споживач сплачує за такі послуги або товари впродовж терміну їх постачання шляхом окремих платежів”. На думку автора, останнє поняття слід імплементувати до законодавства України оскільки воно відражає більш широкі можливості споживача щодо розпорядження наданої послугою.

Крім того, Директивою 2008/48/ЄС були врегульовані основні питання, пов'язані з особливостями укладення договору кредитування споживача. Так, статті 4, 5 Директиви 2008/48/ЄС утримують досить широкий перелік відомостей, які мають бути надані споживачеві до укладення договору кредиту. Він включає інформацію про річну відсоткову ставку, загальну суму кредиту, термін дії договору і так далі. На думку розробників Директиви, надана інформація повинна дозволити споживачеві якнайповніше оцінити запропоновані варіанти і зробити усвідомлений вибір відповідного фінансового продукту.

Ст. 11 Директиви 2008/48/ЄС спеціально регулює процедуру доведення до позичальника інформації про відсотки по кредиту. Якщо договором передбачається можливість зміни ставки, споживач має бути проінформований про її зміну письмово або іншим надійним чином до моменту її зміни.

Загальна вартість кредиту для споживача повинна складатись з усіх витрат, включаючи відсотки, комісії, податки, платежі кредитним посередникам та будь-які інші збори, які споживач повинен сплатити у зв'язку з кредитною угодою, окрім нотаріальних витрат.

Фактичне знання споживача про витрати повинне бути об'єктивно оцінене, зважаючи на вимоги професійної обережності.

На жаль, не зважаючи на прагнення імплементувати норми європейського законодавства в національне право, український законодавець перебуває на початковій стадії даного процесу. Так, в даний час ні Законом України “Про захист прав споживачів”, ні Законом України “Про банки і банківську діяльність” не передбачений перелік несправедливих умов договору. Не утримуються такі умови і в Постанові НБУ від 10 травня 2007 р. № 168 “Про затвердження Правил надання банками України інформації споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту”.

Як вбачається, імплементация норм Директиви 93/13/ЄЕС “Про несправедливі умови в договорах зі споживачами”, а також Директиви 2008/48/ЄС Європейського парламенту та Ради від 23 квітня 2008 року про кредитні угоди для споживачів та про скасування Директиви Ради 87/102/ЄЕС дозволить більш повно врегулювати стосунки, що складаються між банками і фізичними особами в процесі укладення договорів про надання кредитів для задоволення її діяльності, бізнесу або професії.

Митяй, Е.Д. Особливості правового регулювання кредитування споживачів У сучасних умовах [Текст] / Е.Д. Митяй // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 травня 2012 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2012. - С. 128-130.